

Samoevalvacijsko poročilo

za šolsko leto 2022/23

Člani tima za kakovost:

- Nataša Olenik
- Helena Primc
- Iris Poklar
- Ines Piljić
- Anja Zalar

September 2023

1. UVOD

V okviru procesa samoevalvacije smo si kot osrednje področje izboljšav v letu 2021/22 izbrali področje medosebnih odnosov in krepitev skupnosti. Pri učencih bomo v naslednjih 4 letih sistematično razvijali veščine vzpostavljanja in vzdrževanja dobrih medosebnih odnosov.

2. IZHODIŠČE ZA NAČRTOVANJE DELA

2.1 Pregled aktualnega stanja

Na srečanjih učiteljskega zbora smo v zadnjih dveh letih, ko so učenci obiskovali pouk na daljavo ali v hibridnih oblikah izvedbe, opazili povečano izoliranost in individualizem učencev. Po vračanju učencev k pouku v šoli se je po eni strani pokazala povečana potreba po druženju z vrstniki, po drugi strani pa več težav v prilagajanju skupini, zbranjem skupnem delu, manj spontane medsebojne pomoči ipd. Po pogovorih na roditeljskih sestankih in na svetu staršev je bila izkazana visoka mera strinjanja s tem, da so veščine sodelovanja in komuniciranja pomembne.

2.2 Želeno končno stanje

Po široki razpravi, kaj pomeni visoko razvita veščina sodelovanja in komuniciranja ter katera vedenja izkazuje posameznik s to veščino, smo izluščili naslednje bistvene vidike:

	OPIS VEDENJ
SODELOVANJE	<u>Učenec je usmerjen tako na nalogo kot na odnose</u> Mu je mar za skupno nalogo, se zavzema za skupni cilj. Izraža svoje mnenje in spodbuja iskanje rešitev. Vestno opravi zadolžitve, ki jih ima v skupini. Spodbuja ostale k sodelovanju in sprejema raznolike ideje. Upošteva navodila (pravila) in se v razpravah drži teme. Potrpežljivo dovoli ostalim, da opravijo vsak svojo zadolžitev. V odnosih deluje sproščeno. Je odprt za ideje, ki so drugačne od njegovih (ne kritizira, se ne prepira, vpraša za pojasnitev). Je pozoren na počutje drugih (opazuje neverbalne znake, povpraša po počutju). <u>Učenec sprejema in nudi pomoč</u> Vpraša za pomoč, ko jo potrebuje. Sprejme pomoč, ko mu je ta ponujena. Sam opazi, kdaj nekdo potrebuje pomoč in jo samoiniciativno ponudi. <u>Učenec zmore uravnavati odnose in odločanje v skupini</u> Vede se asertivno (se zna na spoštljiv način postaviti zase). Uporablja učinkovite načine za razreševanje konfliktov (presodi, kdaj je smiselno sklepati kompromise, kdaj popustiti, kdaj vztrajati).
POSLUŠANJE	Usmeri pozornost na sogovornika (pri tem ne počne ničesar drugega). Sogovorniku da čas in tišino, da pove (se izogiba prekinjanju). Povzema povedano s svojimi besedami. Ubesedi opaženo počutje ali čustva sogovornika.

	Izkaže zanimanje s postavljanjem vprašanj (odprtih). Preverja, ali je prav razumel. Se izogiba sodbam.
SPOROČANJE	Jasno izrazi svoje mnenje (ubesedi, zapiše). Na spoštljiv način opozori na napake in je pri tem konkreten. Zna podati konstruktivno povratno informacijo (pove, kaj je dobro, izpostavi, kje je potrebna izboljšava, ponudi podporo). Se izogiba posploševanju. Uporablja spoštljive, vljudne in prijazne besede (hvala, prosim, izvoli, pozdravlja ...). Svoje trditve podpira z dokazi (pri čemer presodi kakovost dokazov).

Poleg večšine so za dobre medosebne odnose pomembne nekatere vrline in moči, ki jih izpostavljamo v nadaljevanju.

OSEBNOSTNE MOČI	OPIS VEDENJ
PRIJAZNOST IN RADODARNOST	Izvaja dobra dela in naredi usluge drugim.
SOCIALNA INTELIGENTNOST	Se zaveda svojih motivov in čustev ter motivov in čustev drugih ljudi.
SOCIALNA ODGOVORNOST, PRIPADNOST SKUPINI	Deluje kot član skupine, je zvest skupini, se čuti pripadnega.
PRAVIČNOST	Enakovredno obravnava vse ljudi, brez pristranskih odločitev.
ODPUŠČANJE IN USMILJENJE	Odpusti tistim, ki so storili nekaj narobe. Sprejme pomanjkljivosti pri drugih. Omogoči še eno priložnost. Se izogiba maščevalnosti.

2.3 Predvideni vzroki za aktualno stanje

- Spremembe v načinu življenja v sodobnem svetu (večji individualizem).
- Selitev odnosov v virtualni svet.
- Izoliranost v času epidemije in pouka na daljavo.
- Manj skupinskih oblik dela pri pouku zaradi ukrepov v epidemiji in po njej.

3. CILJ

V dejavnostih v preteklem šolskem letu smo izbrali prednostni cilj: v **šolskem letu 2022/23 razvijati večšine sodelovanja in komuniciranja**.

4. AKCIJSKI NAČRT NA RAVNI ŠOLE

CILJ: V šolskem letu 2022/23 razvijati večšine sodelovanja in komuniciranja			
AKTIVNOST 1: V pouk uvajati sodelovalno učenje.			
<i>aktivnost</i>	<i>Št. udel./ur</i>	<i>člani</i>	<i>dokazi</i>
Izobraževanje za UZ: Z moderiranjem do večje interaktivnosti in sodelovanja učencev v učnem procesu (avgust 2022)	45 (32 ur)	UZ	refleksija udeležencev prenos v prakso

Kolegialne hospitacije (kjer je osrednja dejavnost sodelovalno učenje)	20	Vodstvo, člani skupine za kakovost, strokovni delavci	refleksija hospitiranja, hospitant (sodelovalno učenje) povratna informacija
Strokovne razprave	2x	Strokovni aktivni	Analiza ugotovitev
Strokovne razprave	2X	UZ	Sinteza ugotovitev, priprava poročila
AKTIVNOST 2: Medvrstniška pomoč učencev			
Sodelovalno učenje v oddelkih podaljšanega bivanja	5 odd razr. st.	Učitelji OPB, učenci na razr. st.	Odzivi učencev
Oblikovanje ekip za podporo odsotnemu učencu (predaja domače naloge, gradiv, razlaga)	6. – 9. razr	razredniki učenci na predmetni st.	Odzivi učencev
Strokovne razprave	2x	Strokovni aktivni	Analiza ugotovitev
Strokovne razprave	2X	UZ	Sinteza ugotovitev, priprava poročila

4.1 KAZALNIKI USPEŠNOSTI

4.1.1 ZA AKTIVNOST UVAJANJA SODELOVALNEGA UČENJA V POUK

Kazalnike uspešnosti smo razdelili v tri področja oz. tri vidike, ki jih lahko spremljamo: prvo je področje načrtovanja in izvedbe pouka (kjer spremljamo v kolikšni meri in na kakšen način učitelj omogoča učencem priložnosti za sodelovanje in razumevanje ter refleksijo te izkušnje), drugo je področje učinkov na razredni dinamiki, tretje pa področje učinkov na ravni posameznega učenca. Pripravili smo orodja, ki bodo v pomoč učiteljem in učencem v procesu samorefleksije in ki jih lahko uporabimo za spremljavo uspešnosti doseganja izboljšav:

1. PODROČJE: nivo načrtovanja in izvedbe pouka (omogočanje priložnosti)

- Učitelj v pouk uvaja sodelovalno in skupinsko delo.
- Z učenci sooblikuje kriterije dobrega sodelovanja.
- Učence poučuje o načinih učinkovite delitve dela/vlog.
- Učencem da priložnost za spremljanje veščin sodelovanja.
- V pouku so prisotne sprotne povratne informacije o sodelovanju (učitelj-učenec, učenec-učenec).
- Prostor v učilnici omogoča/spodbuja sodelovanje.

ČEK LISTA ZA SPREMLJAVO PRILOŽNOSTI ZA SODELOVANJE IN KOMUNIKACIJO PRI POUKU

KAZALNIK	OPAŽANJA	
	ne	da

Prostor je olajševal/spodbujal sodelovanje		Je bil že prej pripravljen	So ga pripravili učenci	
Učenci so spoznali kriterije dobrega sodelovanja.	ne	Predstavil jih je učitelj	Povzeli so jih posamezniki	So jih oblikovali učenci v skupini
Učenci so delali v parih/skupinah.	ne		da	
Učenci so v skupini prevzeli vloge	ne	Da, naključno	Da, vloge so bile določene posameznikom	Da, o predpisanih vlogah so se dogovorili
Učenci so razmislili o svojih vedenjih v skupini (+/-).	ne	Da, le v mislih	Da, so ubesedili/zapisali	da, učitelj je ponudil orodje
Učenci so drug drugemu podali povratno informacijo o sodelovanju.	ne	Da, na splošno	Da, konkretno po kriterijih	Da, učitelj je ponudil orodje
Učitelj je podal povratno informacijo o sodelovanju med učenci.	ne	Da, na splošno, skupini	Da, konkretno, skupini in posameznikom	
Učenci so si zastavili osebne cilje v zvezi z veščino sodelovanja	ne	Da, na splošno	Da, učitelj je ponudil orodje	

2. PODROČJE: nivo učinkov na razredni dinamiki

- priprave na skupinsko delo in sodelovanje hitro in učinkovito potekajo
- učenci učinkovito med seboj sodelujejo

ČEK LISTA ZA OPAZOVANJE RAZREDNE DINAMIKE

	Večinoma ne	delno	Večinoma da
Učenci brez posebnih usmerjanj uredijo prostor za skupinsko delo.			
Učenci se hitro ob navodilu učitelja razvrstijo v skupine.			
Učenci si učinkovito razdelijo vloge in naloge v skupini.			
Učenci opravijo samorefleksijo in znajo presoditi svoje prednosti in izzive pri sodelovanju.			
Učenci podajo jasno povratno informacijo o sodelovanju sošolcu (pohvala + predlog za izboljšavo)			
V skupinskem delu opravijo nalogo, sledijo vsebini.			
Učenci poskrbijo za vključenost vseh: vabijo v dejavnost, dajo prostor za ideje vseh.			
V skupinskem delu skrbijo za spoštljivost drug do drugega.			
Vzdušje v skupini je prijetno.			

3. PODROČJE: nivo učinkov na ravni posameznega učenca

SPREMLJAVA VEŠČIN IN UČINKOV NA RAVNI UČENCA

VPRAŠALNIK ZA UČENCE (Primer 1)

	Večinoma ne	delno	Večinoma da
--	-------------	-------	-------------

Učne ure s skupinskim delom so mi všeč.			
Raje delam v skupini kot sam.			
Ko delamo v skupini uspem ostati osredotočen na nalogo, ki jo imamo.			
V skupini povem svoje mnenje, dajem ideje.			
Vestno opravi svoj del zadolžitev.			
Spodbujam ostale, da se vključijo.			
Sem potrpežljiv do drugih.			
Delujem sproščeno.			
Poslušam ideje, ki so drugačne od mojih.			
Sem pozorna na počutje drugih.			

KRITERIJI DOBREGA SODELOVANJA

Pri dobrem sodelovanju posameznik:

USMERJEN NA NALOGO	IN	USMERJEN NA ČUSTVA (ODNOSE)
Upošteva navodila in se v razpravi drži teme.		Potrpežljivo dovoli ostalim, da opravijo vsak svoj del zadolžitev.
Izraža svoje mnenje in spodbuja iskanje rešitev.		Deluje sproščeno.
Vestno opravi zadolžitve, ki jih ima v skupini.		Je odprt za ideje, ki so drugačne od njegovih (ne kritizira, se ne prepira).
Spodbuja ostale k sodelovanju in sprejema raznolike ideje.		Je pozoren na počutje drugih.

4.1.2 ZA AKTIVNOST MEDVRSTNIŠKE POMOČI UČENCEV

Kazalnike uspešnosti za drugo aktivnost smo (enako kot za prvo) razdelili v tri področja oz. tri vidike, ki jih lahko spremljamo:

1. PODROČJE: nivo omogočanja priložnosti, učiteljevega vpeljevanja dejavnosti in spodbujanja medvrstniške pomoči

- Učitelj pričakuje in spodbuja medsebojno pomoč med učenci.
- Učitelj se z učenci pogovarja o pričakovanjih ob nudenju in sprejemanju pomoči.
- Učitelj spodbuja učence, da se pogovorijo o izkušnji nudenja in prejemanja pomoči.
- Učitelj učencem poda povratno informacijo o medvrstniški pomoči.
- Učitelj pomaga odstranjevati ovire za medvrstniško pomoč.

2. PODROČJE: nivo vedenj posameznega učenca

- Učenec sam na primeren način vpraša za pomoč.
- Učenec sprejme ponujeno pomoč in izrazi pričakovanja ali pa spoštljivo zavrne pomoč.
- Učenec samoiniciativno in na sočuten način ponudi pomoč vrstniku.
- Učenec ima pozitivno stališče do medvrstniške pomoči.

- Učenec, ki nudi pomoč, odgovorno opravi svoj (dogovorjen del).
- Učenec, ki prejme pomoč, se za pomoč sošolcu zahvali.

3. PODROČJE: nivo učinkov na ravni delovanja razreda

- V razredu ima vsak učenec sovrstnika za pomoč pri učenju, domači nalogi, prenosu informacij in gradiv.
- V razredu spontano, brez posebnega poseganja odraslih, steče proces prejemanja in nudenja medvrstniške pomoči, v katerega so vključeni vsi.
- V razredu vsi učenci čutijo podporno klimo in imajo vsaj enega sošolca, na katerega se lahko obrnejo po pomoč in podporo.

5. EVALVACIJA

Pred začetkom šolskega leta smo na šoli izvedli intenzivne 4 dnevne delavnice **Z moderiranjem do večje interaktivnosti in sodelovanja učencev v učnem procesu**, kjer smo osvežili že znane vsebine ter spoznali in preizkusili kopico novih pristopov za krepitev sodelovanja. Odzivi učiteljev so bili zelo pozitivni (v novo šolsko leto so po delavnicah vstopali z veliko mero povezanosti, optimizma, zavetosti in odločeni, da bodo naučeno vnesli v pouk). Pri hospitacijah je bilo opaziti uporabo nekaterih naučenih strategij v pouk. Del učiteljev je strategije za ustvarjanje varnega prostora in dobrega sodelovanja uporabil tudi na roditeljskih sestankih.

Vsi učitelji so v svojih letnih pripravah predvideli vsaj en sklop dejavnosti, ki ga bodo z učenci izvedli preko skupinskih aktivnosti. Spremljavo smo opravili preko kolegalnih hospitacij, ki so omogočale medsebojno učenje strokovnih delavcev ter dale uvid v priložnosti, ki jih imajo učenci za sodelovanje in komuniciranje pri pouku. Opravili smo 21 hospitacij, pri 19 urah so imeli učenci priložnost sodelovalnega dela (preostali dve uri sta bili individualno izvedeni uri dodatne strokovne pomoči učencu s posebnimi potrebami, kjer sodelovanje z vrstniki ni bilo možno). Tekom opazovanja poučevanja smo zaznali osmišljeno povezavo skupinskega dela z učno snovjo in spodbujanjem drugih veščin pri učencih. Opaziti je bilo razlike v pristopu in sodelovanju pri učencih razredne in predmetne stopnje. Na razredni stopnji je bila dinamika pouka večja, učenci pa so bili bolj angažirani in odzivni. Na predmetni stopnji je bilo potrebnega več časa, da so se učenci aktivirali in začeli z delom. Tako na razredni kot na predmetni stopnji smo opazili, da so učenci pri skupinskem delu zelo aktivni in angažirani. Predvsem tam, kjer je bilo predvideno ustvarjalno delo in priprava izdelkov smo bili presenečeni na tem, kako veliko so učenci naredili v danem času in kako kakovostni so bili njihovi izdelki. Pri analizi učnih ur smo ugotovili, da so učitelji v večini primerov poskrbeli, da je prostor omogočal sodelovanje, z učenci so oblikovali ali obnovili kriterije dobrega sodelovanja ter ozavestili smiselnost delitve vlog v skupini. Učitelji so učencem podali osnovne povratne informacije o sodelovanju in predvsem o vsebini dela. Manj prisotna je bila refleksija učencev o tem, kako so sodelovali in spremljanje, kako napredujejo v veščini sodelovanja (preko podajanja in sprejemanja povratne informacije), kar je pobuda za nadaljnje delo.

Ob koncu tega šolskega leta smo na osnovi opazovanja pouka presojali predvsem učinke s pomočjo kazalnikov na nivoju aktivnosti, na katere ima učitelj neposreden vpliv, to je na nivoju načrtovanja in izvedbe pouka (omogočanje priložnosti sodelovanja in komuniciranja učencev), kar je razvidno iz sinteze ugotovitev hospitacij. Učinke na nivoju posameznega učenca in na nivoju skupine je pričakovati na daljši rok spremljave.

Za lažjo spremljavo učinkov s strani učiteljev in učencev smo na začetku šolskega leta oblikovali 3 ček liste. Dve ček listi sta bili namenjeni učiteljem za lažje spremljanje sprememb pri učencih ob uvedbi skupinskega dela in ostalih strategij ter tehnik, ki so jih učitelji sami predvideli ali so navdih dobili po predavanjih ge. Sanchez. Tretja ček lista pa je bila namenjena učencem (od 2. razreda naprej), da bi lahko sami ocenili, če je prišlo do sprememb na področju sodelovanja in komunikacije ter večje povezanosti v razredu. Analiza anket je predstavljena v nadaljevanju.

ANALIZA ANKETE ZA UČENCE - MEDSEBOJNA POMOČ

	Imam vsaj enega sošolca/-ko, ki mi prinese gradiva/domačo nalogo, ko sem odsoten od pouk ali pojasni učno snov.		V šoli pomagam vsaj enemu sošolcu, ko potrebuje pomoč.		V našem razredu obstaja sošolec/-ka, ki mu nihče ne želi pomagati.	
	DA	NE	DA	NE	DA	NE
2.razredi	24	18	38	4	10	32
3.razredi	27	7	34	0	4	30
4.razredi	39	1	40	0	1	39
5.razredi	40	0	40	0	3	37
6.razredi	44	2	43	3	13	33
7.razredi	27	1	28	0	10	28
8.razredi	27	5	31	1	16	16
9.razredi	36	0	36	0	7	29
OPP	6	1	7	0	0	7

Kot je razvidno iz zgornje tabele imajo učenci v veliki meri vedno nekega učenca v razredu, ki jim prinese domačo nalogo, ko so odsotni od pouka. Odgovori, ki izstopajo so opazni pri učencih drugega razreda, vendar sta učiteljici, ki sta jim vprašalnike prebrali, opazili, da jih vsi učenci ne razumejo dobro, kaj jih sprašujemo, tako da so lahko njihovi odgovori nekoliko nezanesljivi. Vsekakor bomo v naslednjem šolskem letu posebej pozorni na medsebojno pomoč v teh oddelkih.

Učenci v glavnini zase menijo tudi, da v razredu pomagajo vsaj enemu učencu, ki od njih potrebuje pomoč.

V vseh razredih (predvsem pa v 8. razredih), obstaja pomembno število učencev, ki opažajo, da v razredu obstaja tudi vsaj en učenec ali učenka, ki mu oziroma ji ne želi nihče pomagati.

Na osnovi podatkov pridobljenih s strani učencev lahko sklepamo, da v splošnem gledano cilj delno dosegamo, obstaja pa še prostora za napredek, zato je smiselno z dejavnostmi nadaljevati. Smiselno bo krepiti učence v jasnem iskanju pomoči, ko jo potrebujejo ter v samoiniciativnosti in odgovornosti pri nujenju pomoči sošolcu, ki jo potrebuje (torej, če opazijo nekoga, ki mu nihče noče pomagati, sem jaz tisti, ki to pomoč ponudi in ne čakam, da to stori kdo drug).

ANALIZA ANKETE ZA UČITELJE

Spremljava priložnosti pri pouku na ravni učenca

Učitelji so na koncu šolskega leta na podlagi več ur skupinskih aktivnosti poročali, da so vsi uspeli izpeljati več aktivnosti med poukom, ki so vključevale bodisi skupinsko delo bodisi delo v paru, četudi so nekateri sprva imeli pomisleke, da se vse snovi ne da podajati na tovrsten način. Sprva so kot učitelji učencem predstavili kriterije dobrega sodelovanja, nekateri učitelji so do konca šolskega leta dosegli, da so učenci sami znali povzeti te kriterije. Vsi učitelji so poročali, da so učilnico za te oblike dela morali preurediti, da je omogočala boljše sodelovanje (na razredni stopnji so nekateri učitelji trajno preoblikovali učilnico na takšen način). Ko si je bilo potrebno razdeliti vloge v skupini, je večina učiteljev poročala, da so morali sami podeliti vlogo, le manjši delež učencev je bil pripravljen samoiniciativno prevzeti vloge. Kar se tiče povratnih informacij o sodelovanju so učitelji sproti podajali informacije, bodisi naključno bodisi s pomočjo vnaprej postavljenih kriterijev tako za posameznike kot za skupino. Učenci so si veliko manj podajali povratne informacije (kar je bilo ugotovljeno že na ravni hospitacij), v manjši meri so si tudi zastavljali osebne cilje v povezavi z večino sodelovanja.

V prihodnje bi lahko podrobneje spremljali delovanje učencev na razredni stopnji in posebej na predmetni stopnji, saj se zdi, da prihaja do pomembnih razlik med temi razredi. Zanimivo bi bilo tudi raziskati čemu pripisati te razlike.

Spremljava razredne dinamike

OPAZOVANJE RAZREDNE DINAMIKE				
Podvprašanja	Odgovori			Veljavni
	VEČINOMA NE (1)	DELNO (2)	VEČINOMA DA (3)	
Učenci brez posebnih usmerjanj uredijo prostor za skupinsko delo.	3 11%	14 50%	11 39%	28
Učenci se hitro ob navodilu učitelja razvrstijo v skupine.	3 11%	6 21%	19 68%	28
Učenci si učinkovito razdelijo vloge in naloge v skupini.	2 7%	15 54%	11 39%	28
Učenci opravijo samorefleksijo in znajo presoditi svoje prednosti in izzive pri sodelovanju.	4 14%	18 64%	7 25%	28
Učenci podajo jasno povratno informacijo o sodelovanju sošolcu (pohvala + predlog za izboljšavo).	3 11%	14 50%	11 39%	28
V skupinskem delu opravijo nalogo, sledijo vsebini.	1 4%	7 25%	20 71%	28
Učenci poskrbijo za vključenost vseh: vabijo v dejavnost, dajo prostor za ideje vseh.	3 11%	18 64%	7 25%	28
V skupinskem delu skrbijo za spoštljivost drug do drugega.	0 0%	12 43%	16 57%	28
Vzdušje v skupini je prijetno.	1 4%	4 14%	23 82%	28

Učitelji pa niso samo spremljali posameznih učencev ampak tudi celoten razred. Ugotovitve so predstavljene v tabeli zgoraj. Učitelji so torej najbolj zaznali prijetno vzdušje v skupini, da učenci opravijo zadane naloge in sledijo vsebini ter se ob navodilu učitelja hitro razdelijo v skupine. Delno oziroma večinoma učenci skrbijo za spoštljivost drug do drugega, podajo pohvalo in predlog ter uredijo prostor. V manjši meri pa opravijo samorefleksijo in vabijo v dejavnost oziroma poskrbijo za vključenost vseh.